

Bedankt voor het downloaden van dit artikel. De artikelen uit de (online)tijdschriften van Uitgeverij Boom zijn auteursrechtelijk beschermd. U kunt er natuurlijk uit citeren (voorzien van een bronvermelding) maar voor reproductie in welke vorm dan ook moet toestemming aan de uitgever worden gevraagd.

Boom

Behoudens de in of krachtens de Auteurswet van 1912 gestelde uitzonderingen mag niets uit deze uitgave worden verveelvoudigd, opgeslagen in een geautomatiseerd gegevensbestand, of openbaar gemaakt, in enige vorm of op enige wijze, hetzij elektronisch, mechanisch door fotokopieën, opnamen of enig andere manier, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgever.

Voor zover het maken van kopieën uit deze uitgave is toegestaan op grond van artikelen 16h t/m 16m Auteurswet 1912 jo. Besluit van 27 november 2002, Stb 575, dient men de daarvoor wettelijk verschuldigde vergoeding te voldoen aan de Stichting Reprorecht te Hoofddorp (postbus 3060, 2130 KB, www.reprorecht.nl) of contact op te nemen met de uitgever voor het treffen van een rechtstreekse regeling in de zin van art. 16l, vijfde lid, Auteurswet 1912.

Voor het overnemen van gedeelte(n) uit deze uitgave in bloemlezingen, readers en andere compilatiewerken (artikel 16, Auteurswet 1912) kan men zich wenden tot de Stichting PRO (Stichting Publicatie- en Reproductierechten, postbus 3060, 2130 KB Hoofddorp, www.cedar.nl/pro).

No part of this book may be reproduced in any way whatsoever without the written permission of the publisher.

info@boomamsterdam.nl
www.boomuitgeversamsterdam.nl

Voorwoord

We beginnen dit nummer met een artikel van *Ilse Penne*. Zij neemt ons mee naar recente bevindingen over seksuele verschillen en gelijkenissen tussen mannen en vrouwen, en hoe deze onze therapeutische interventies kunnen verrijken. Ze rekent op een onderbouwde manier af met stereotype verschillen en met het populaire reductionistische verhaal van John Gray over Mars en Venus (eindelijk) en illustreert de recente bevindingen aan de hand van boeiende praktijkfragmenten.

In het tweede artikel stelt *Jolanthe de Tempe* de vraag of systeemtherapeuten iets kunnen hebben aan hersenonderzoek. Het thema nut en onnut van hersenonderzoek voor psychotherapie is actueler dan ooit. Hersenen zijn nu eenmaal erg fascinerende dingen, en niet alleen (sommige) psychotherapeuten maar ook leken lijken er vandaag erg door geboeid. Denk maar aan het succes van de reeks ‘Breingeheim’ in Nederland en de inspirerende reeks ‘The brain’ in de VS, waar gastheer Charlie Rose onder andere de prominente wetenschapper Eric Kandel aan het woord laat. Maar, zo hoor ik de tegenstanders al vragen, wat hebben we aan al dat hersengedoe als er een ruziënd koppel voor ons zit? En zullen de koppels of gezinnen uit onze therapiekamer niet snel gereduceerd worden tot hun neuronen, synapsen of neurotransmitters? Ik denk dat we daarvoor niet hoeven te vrezen. Subjectiviteit, ‘de ziel’ en relaties kunnen en zullen volgens mij niet snel verdrongen worden door onze hersenen. De Tempe argumenteert dat (sommig) hersenonderzoek wel degelijk interessant kan zijn, ook of zeker voor ons psychotherapeuten.

In de rubriek Discussie reageert *Margreet van der Linden-Osinga* op een eerder artikel van De Tempe in *Systeemtherapie* 22(2) over aanvullingen op het EFT-model. Van der Linden wijst op de complementariteit van mindfulness en EFT; hoe mindfulness voorafgaand of parallel aan EFT volgens haar de effectiviteit van de (relatie)therapie enorm zou kunnen vergroten.

Vervolgens verhaalt *Hanneke Lafeber* in de rubriek Professie en Persoon over het werk en leven van systeemtherapeute Urmy Macnack. Een mooi gesprek over diversiteit, spiritualiteit, werken vanuit de ziel en systeemtherapie.

In de rubriek Onderzoek Gesignaleerd stellen *Jan De Mol* en *Lesley Verhofstadt* op een heldere en boeiende wijze het Social Relations Model voor. Ze staan eerst stil bij het (statistisch) model zelf, dat toelaat om interafhankelijkheid in gezinnen te onderzoeken, en vervolgens zoemen ze in op de toepassing ervan in onderzoek en gezinsdiagnostiek. Het lijkt een onderzoeksmodel dat veel systeemtherapeuten zal aanspreken omdat het erin slaagt op een valide manier de complexiteit van interafhankelijkheid in gezinnen in rekening te brengen.

In de rubriek Congressen zijn vier congresverslagen te vinden. *Kim Zwaan* schrijft over een studiedag over Signs of Safety, een systeemgericht referentiekader dat wordt ingezet bij (vermoedens van) kindermishandeling en waarbij met de ouders gewerkt wordt aan het vergroten van veiligheid. Vervolgens neemt *Annelies Onderwaater* ons mee naar een studiedag over getraumatiseerde kinderen, waarbij ze het onder andere heeft over de mogelijke bijdrage van de 'stabilisatiemethode' bij het maken van een goed behandelplan voor deze kinderen en hun gezin. *Jan De Mol* doet daarna verslag van de studiedag 'Back to the roots' waarin onder meer de volgende vragen over ons vak worden gesteld: wie zijn we, en kan een herwaardering van 'back' ons als systeemtherapeuten een gemeenschappelijke identiteit geven in 'the future'? In de vierde en laatste bijdrage verhaalt *Christien de Jong* enthousiast over 'Creating connections', twee studiedagen waarin onderzoek, hersenen en psychotherapie verbonden lijken te worden. Het thema van hersenen en hechting lijkt enigszins de rode draad van dit nummer.

Ten slotte drie boekrecensies. *Hans Bom* vat het nieuwste boek van Haim Omer samen over geweldloos verzet van ouders, scholen en gemeenschappen bij grensoverschrijdende problematiek van pubers zoals schoolweigering, pesten, agressie, riskant gedrag en computerverslaving. *Justine van Lawick* bespreekt drie boeken van Marie-Luise Conen, een Duitse systeemtherapeute uit Berlijn, waarvan Conen er twee samen met Gianfranco Cecchin schreef. De boeken lijken een welgekomen en boeiende inspiratiebron voor het systemisch werken met gemarginaliseerde families. In een laatste recensie bespreekt *Annemarie Gerritsen* het boek van Nel Jessurun, *Transculturele vaardigheden voor de therapeut*, waarmee Jessurun hoopt bij te dragen aan een bewustwording van etnocentrische tendensen en vergroting van empathie en culturele gevoeligheid van de hulpverlener in de praktijk. De recensent vindt het boek een aanwinst.

Veel leesplezier!

Benedicte Lowyck

Panta rhei - alles is in beweging

In memoriam Marc Nevejan, 27 mei 1930 - 5 juni 2011

Marc Nevejan is geboren te Willebroek bij Antwerpen. Op zijn eerste verjaardag overlijdt zijn vader. Na het gymnasium gaat hij geneeskunde studeren en hij kiest ten slotte voor de psychiatrie. Marc trouwt met Ineke Broekhoven en